

Informatienota voor de raad

Datum 21 oktober 2020

Onderwerp	Verstedelijkingsstrategie/MIRT Onderzoek Bereikbaarheid
Versienummer	V3

Portefeuillehouder E. Anker/ W. Dogger

Informant M. Garritsen
Afdeling PPP
Telefoon 038 498 4036
Email M.Garritsen@zwolle.nl
Bijlagen geen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. Het proces verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle / gebiedsgericht MIRT Onderzoek Zwolle e.o.

Datum 21 oktober 2020

Toelichting op het voorstel

Inleiding

In de informatieronde over de Omgevingsvisie dd. 24 augustus hebben wij toegezegd u nader te informeren over de uitvoering van de MIRT onderzoeken en meer specifiek de verstedelijkingsstrategie voor de regio Zwolle. Deze toezegging hebben wij in het debat met u op 14 september herhaald. De informatienota sluit aan op de informatienota van 26 november 2019 waarin de afspraken met het Rijk in relatie tot de Omgevingsagenda nader uiteengezet zijn en de themabijeenkomst op 16 juni j.l. met de betrekking tot de samenwerking met het Rijk.

Kernboodschap

De afgelopen jaren is er door Regio Zwolle hard gewerkt om een plek te krijgen op de nationale agenda. Deze inspanningen hebben geleid tot een meerjarige intensieve samenwerking tussen Rijk en Regio op meerdere terreinen. Onder meer:

1. de Omgevingsagenda-Oost als pilot in de uitwerking van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI);
2. afspraken tussen Rijk en Regio tijdens het BO-MIRT (Bestuurlijk Overleg-Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) in november 2019;
3. sluiten van een Regio Deal;
4. aanwijzing tot voorlopig NOVI-gebied.

In de brief over de NOVI van 23 april 2020 aan de Tweede Kamer werd de positie van de regio Zwolle bevestigd en de plek van de stad Zwolle in het hele Stedelijk Netwerk Nederland expliciet benoemd. In haar nieuwe richtinggevende keuzes stelt het kabinet dat *“de opgaven waar Nederland voor staat alleen aangepakt kunnen worden door samen met decentrale overheden het ontwikkelpotentieel van heel Nederland te benutten. Het kabinet stuurt op de ontwikkeling van het Stedelijk Netwerk Nederland, door nieuwe woon- en werklocaties te koppelen aan (met name OV) infrastructuur. De groei in het gebied Randstad-Amersfoort-Zwolle-Arnhem-Nijmegen-Brabantse stedenrij is het meest manifest. Deze vraagt om keuzes in een doordachte lange termijn strategie, ook om de groei niet alleen in aantallen, maar ook met passende kwaliteit te realiseren. Dit geldt zowel voor woningen, mobiliteit en leefomgeving. Door het opstellen van regionale verstedelijkingsstrategieën worden de binnen- en buiten stedelijke mogelijkheden voor de noodzakelijke woningbouw in beeld gebracht. In relatie tot leefomgevingskwaliteiten, klimaatadaptatie en de samenhang met de ontwikkeling en verduurzaming van verschillende vervoerswijzen en -diensten”*. Aldus de minister.

Voor Zwolle is de samenwerking met Rijk, regio en provincie van groot belang. Zwolle en de regio staan voor flinke opgaven en ambities die we alleen kunnen realiseren in samenwerking met partners op Rijks, provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau.

Tijdens het BO-MIRT in november 2019 is een viertal afspraken gemaakt tussen het Rijk en Regio Zwolle. De afspraken komen voort uit de Omgevingsagenda-Oost en het MIRT onderzoek naar de A28.

In onderlinge samenwerking tussen de ministeries van BZK en IenW (waaronder RWS), de provincie Overijssel, Regio Zwolle, de gemeente Zwolle en het Waterschap Drents- Overijsselse Delta (WDOD) gaan we het volgende doen:

1. Opstellen van een verstedelijkingsstrategie voor Regio Zwolle. De uitkomsten worden als input gebruikt voor het MIRT Onderzoek bereikbaarheid Zwolle en omgeving.
2. Een gebiedsgericht MIRT Onderzoek bereikbaarheid Zwolle e.o in samenwerking met de verstedelijkingsopgave.
3. Betrokkenheid Rijk/Regio bij de gebiedsontwikkeling Spoorzone, in de vorm van een onderzoek naar de uitdagingen in stationsomgevingen Zwolle en Nijmegen.
4. QuickScan watersysteem en klimaatadaptatie, een onderzoek naar de lange termijn ontwikkelingen van het watersysteem in landsdeel Oost, toekomstscenario's en de ruimtelijke vertaling daarvan. De QuickScan is input voor de verstedelijkingsstrategie en het bereikbaarheidsonderzoek.

Datum 21 oktober 2020

Deze informatienota richt zich op de verstedelijkingsstrategie en het gebiedsgerichte MIRT Onderzoek. De QuickScan klimaat adaptatie levert een belangrijke input voor de verstedelijkingsstrategie. De resultaten van het onderzoek naar stationsomgeving kent een apart traject. Wij zullen u hierover separaat informeren.

Toelichting op de onderzoeken

Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle

Rijk en Regio hebben afgesproken samen een verstedelijkingsstrategie (landelijk gebruikte term) uit te werken voor Regio Zwolle, waarin nader richting wordt gegeven aan de groeiopgave op het gebied van wonen en werken op de middellange- en lange termijn. De groeiopgave wordt bekeken in samenhang met bereikbaarheid, opgaven rondom klimaatadaptatie, leefbaarheid, natuur en landschap en de energietransitie. De strategie betreft niet alleen de opgave in Zwolle, maar ook de opgave in de regiogemeenten, zowel de grotere als de kleinere kernen.

Het resultaat van het proces is een strategie voor Regio Zwolle met een adaptief ontwikkelpad, dat inzichtelijk maakt waar de nieuwe woon- en werklocaties zouden kunnen komen in de periode 2025-2030-2040. De locaties hangen samen met de keuzes voor en effecten op de bereikbaarheid economie, klimaatadaptatie, leefbaarheid, natuur en landschap en de energietransitie. Hierbij wordt rekening gehouden met de resultaten van de QuickScan en voor zover relevant de resultaten van het onderzoek naar de stationsomgeving Zwolle (en Nijmegen).

Gebiedsgericht MIRT Onderzoek Zwolle en omgeving

De toekomstige bereikbaarheidsopgave voor Zwolle en omgeving wordt sterk beïnvloed door de opgave voor wonen en werken in de regio Zwolle. Het MIRT Onderzoek concretiseert de bereikbaarheidsopgave die samenhangt met de verstedelijkingsstrategie en geeft inzicht in de samenhangende maatregelen tussen nu en 2040.

De samenhang tussen de beide onderzoeken

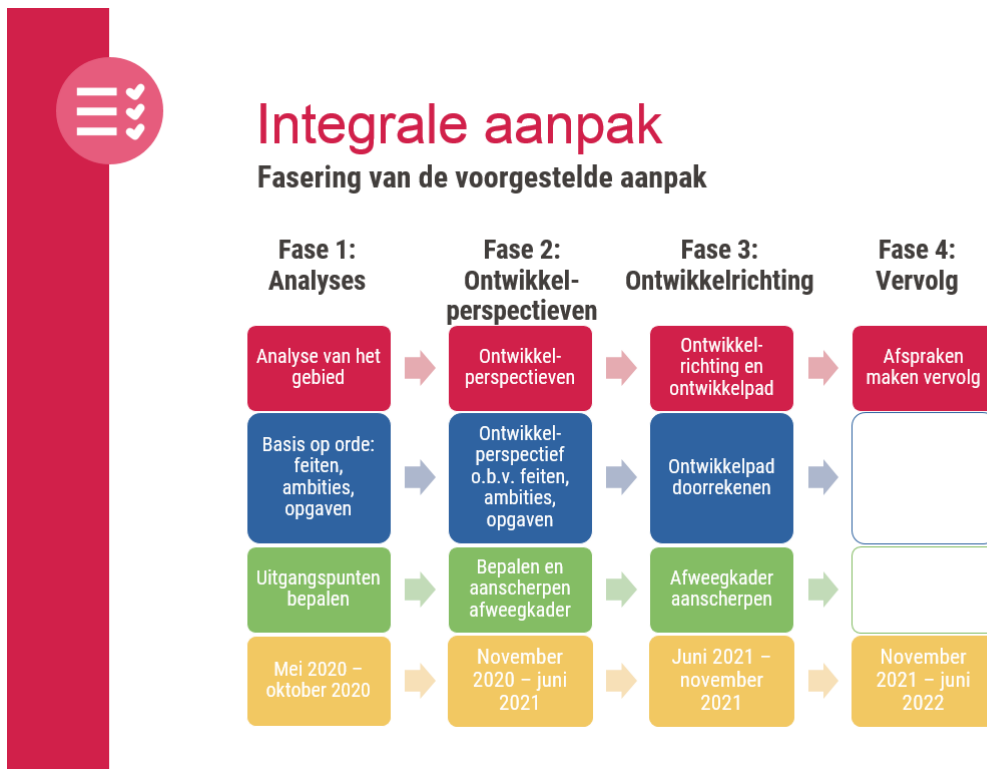
Groei op het gebied van wonen en werken (verstedelijking) en (stedelijke) bereikbaarheid zijn communicerende vaten en kunnen niet los gezien worden van elkaar. Deze onderzoeken worden daarom in één gezamenlijk onderzoekstraject en in één integrale aanpak opgepakt.

Relatie Omgevingsvisie

De huidige Ontwerp Omgevingsvisie maakt nog geen keuzes voor nieuwe uitleglocaties voor sub urbaan wonen. In de actualisatie van de Omgevingsvisie in 2022/2023 worden de resultaten van de verstedelijkingsstrategie en het gebiedsgerichte MIRT Onderzoek meegenomen. Daarbij hoort ook dat de gemeente zelf een nadere inkleuring aan deze locaties geeft, op basis van een nader in te richten gebiedsproces. Uiteraard wordt de gemeenteaard hierin betrokken. In de Omgevingsvisie 3.0 leggen we de feitelijke locatiekeuze vast. De raad neemt hier uiteindelijk een besluit over.

Datum 21 oktober 2020

Aanpak van de onderzoeken

Voor de uitvoering van de onderzoeken is een projectorganisatie ingericht, waarin de samenwerkende partijen zijn vertegenwoordigd (bijlage 1).

De onderzoeken worden in een viertal stappen uitgevoerd.

- Fase 1: Analysefase: basis op orde en uitgangspunten bepalen.
- Fase 2: Ontwikkelperspectieven opstellen (mogelijke toekomstbeelden).
- Fase 3: Gewenste ontwikkelrichting en adaptief ontwikkelpad
- Fase 4: Vervolg afspraken maken.

Om te verkennen wat de mogelijkheden zijn om de groei te faciliteren wordt een aantal verschillende ontwikkelperspectieven uitgewerkt. Het doel van de perspectieven is om de impact van de keuzes op het gebied van verstedelijking en bereikbaarheid goed zichtbaar te maken en bestuurders in staat te stellen de gewenste ontwikkelrichting te kiezen. Het bijbehorende ontwikkelpad geeft aan hoe de ontwikkelrichting gerealiseerd kan worden, welke keuzes voorliggen, in welke volgorde ze gemaakt moeten worden en hoe ze zich tot elkaar verhouden. Het is een soort routekaart voor de verstedelijking en bereikbaarheid van Regio Zwolle. Een instrument waarmee Rijk en Regio samen sturen op de doelen en integrale keuzes maken.

Fase 1: Analysefase, basis op orde, analyse, scope en uitgangspunten

De eerste fase staat in het teken van het in beeld brengen van de feiten, de opgaven en de beleidsambities, van zowel Rijk als Regio, die er liggen met betrekking tot de opgave. In deze fase wordt een analyse gemaakt Regio Zwolle en wordt op basis hiervan de scope van de onderzoeken en de uitgangspunten voor de ontwikkelperspectieven. Tevens wordt een eerste voorstel gedaan voor de uit te werken perspectieven.

Fase 2: Ontwikkelperspectieven ofwel mogelijke toekomstbeelden

In de tweede fase van het onderzoek wordt op basis van de uitgangspunten op de verschillende

Datum 21 oktober 2020

thema's een aantal sterk verschillende ontwikkelperspectieven opgesteld, waarlangs de verstedelijking en de bereikbaarheid zich tot 2040 zouden kunnen ontwikkelen. Het doel van het uitwerken van deze perspectieven is om goed zichtbaar te maken wat het effect is vanuit verschillende invalshoeken op de woningmarkt, de economische groei en bedrijventerreinen, bereikbaarheid, klimaatadaptatie, leefbaarheid en natuur en landschap en samenhangende keuzes in beeld te brengen. Het is niet de bedoeling om te kiezen tussen de perspectieven, maar om inzicht te krijgen in de mogelijkheden, de wensen voor verstedelijking in relatie tot de impact. Daarnaast wordt op hoofdlijnen het ontwikkelpad voor de verschillende perspectieven in beeld gebracht. In deze fase wordt ook het afweegkader opgesteld. Op basis van dit afweegkader kan in beeld worden gebracht welke onderdelen van het ontwikkelperspectief kansrijk zijn ten opzichte van de gestelde doelen.

Fase 3: Gewenste ontwikkelrichting

Op basis van de eerste twee fasen worden de kansrijke onderdelen van de perspectieven gebundeld en de gewenste ontwikkelrichting geschetst. Het ontwikkelpad werkt toe naar dit beeld voor Regio Zwolle gericht op het bereiken van de geformuleerde doelen.

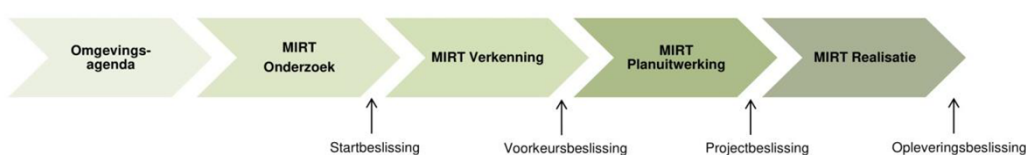
Een ontwikkel pad wordt nadrukkelijk gebruikt om de keuzes die moeten worden gemaakt op korte termijn te kunnen plaatsen in een lange termijn ontwikkeling. Ook worden de opgaven en afhankelijkheden tussen de keuzes beschreven die essentieel zijn voor de ontwikkelrichting. Waar nodig vindt verdiepend onderzoek plaats om de stappen van het ontwikkelpad steeds verder in te vullen. Onderdeel hiervan is de toekomstige bereikbaarheidsopgave als invulling van het MIRT Onderzoek.

Fase 4: Besluit over het vervolg

In deze fase gaat het om de verdere uitwerking van de besluitvorming in de bestuurlijke overleggen en het vastleggen van de afspraken.

Verschillend karakter van de strategie en het onderzoek

De Verstedelijkingsstrategie en het MIRT Onderzoek zijn verschillend van karakter. De verstedelijkingsstrategie landt uiteindelijk, vanzelfsprekend na besluitvorming door de raad, in de ruimtelijke plannen van de betrokken gemeenten. Het MIRT Onderzoek is een onderzoek. In hoeverre de resultaten daarvan een vervolgstap krijgen is afhankelijk van de besluitvorming door de minister.

Participatie

De participatie in dit proces is met name gericht op het betrekken van de regiogemeenten en de samenwerkingspartners binnen Regio Zwolle (Triple Helix) . Voor het proces is een participatieplan opgesteld dat per fase verder wordt uitgewerkt. Vaststelling hiervan heeft plaatsgevonden in de stuurgroep.

In de Governance (bijlage 1) is een Bestuurlijk Maatschappelijke Adviesgroep opgenomen. Hierin hebben bestuurders vanuit de regio een adviesrol, maar ook maatschappelijke samenwerkingspartners. Zij adviseren de stuurgroep. Daarnaast wordt aangesloten bij bestuurlijke structuur van Regio Zwolle.

Het perspectief van inwoners vanuit de hele Regio wordt ook meegenomen bij het opstellen van de verstedelijkingsstrategie en het MIRT-onderzoek. Dit gebeurt in fase 2 en 3.

De Zwolse samenleving wordt betrokken in het proces van de actualisatie van de Omgevingsvisie, waarvan de uitkomsten van de verstedelijkingsstrategie en de resultaten van het MIRT onderzoek deel gaan uitmaken. Het participatiekader hiervoor wordt bepaald met de Raad.

Datum 21 oktober 2020

Vervolg

De verstedelijkingsstrategie en het MIRT Onderzoek zijn gericht op Regio Zwolle. Het betreft 22 gemeenten en 4 provincies. Daarnaast is er sprake van een brede samenwerking met het Rijk en het Waterschap. Er zijn besluiten van de minister in het BO-MIRT en het BO-Leefomgeving nodig om tot afspraken met het Rijk te komen. In de tussenliggende tijd neemt de stuurgroep besluiten over richting en voortgang van het onderzoek.

De rol van de raad moet in dit perspectief gezien worden. De afzonderlijke gemeenteraden en Provinciale Staten nemen geen besluiten gedurende de onderzoeken, maar worden geïnformeerd en geconsulteerd bij de totstandkoming van de verstedelijkingsstrategie en de uitvoering van het MIRT Onderzoek. In de Omgevingsvisie 2022/2023 besluit de raad over de feitelijke locatiekeuze.

De doorlooptijd van de onderzoeken is globaal twee jaar. Het betreft de voorgenomen planning. Als gevolg van de corona maatregelen vindt het proces vrijwel geheel digitaal plaats. Het kost aanzienlijk meer tijd om afstemming te laten plaatsvinden en te komen tot integrale voorstellen. Daarnaast is het kabinet gedurende een deel van 2021 demissionair, hetgeen effect kan hebben op de besluitvormingsmomenten. Er is derhalve een risico dat de planning moet worden bijgesteld.

<i>Fase</i>		<i>Raad</i>
Fase 1 <i>BO MIRT</i> <i>november</i> <i>2020</i>	Stand van zaken notitie Uitgangspunten, doorkijk naar mogelijke ontwikkelperspectieven Verstedelijkingsstrategie/Gebiedsgerichte MIRT Onderzoek.	Informeren
Fase 2 <i>BO</i> <i>Leefomgeving</i> <i>juni 2021</i>	Strategisch gesprek - Presentatie van de ontwikkelperspectieven verstedelijking en bereikbaarheid. - Richting geven aan gewenste ontwikkelrichting verstedelijking en bereikbaarheid en bijbehorend ontwikkelpad.	Informeren Raadplegen/ Adviseren
Fase 3 <i>BO MIRT</i> <i>November</i> <i>2021</i>	Besluitvorming Gewenste ontwikkelrichting verstedelijking en bereikbaarheid en bijbehorend ontwikkelpad en afspraken.	Informeren Raadplegen/ Adviseren
Fase 4 <i>BO</i> <i>Leefomgeving</i> <i>juni 2022</i>	Besluitvorming Uitwerking van besluitvorming horend bij adaptief ontwikkelpad in afspraken.	Informeren

Datum 21 oktober 2020

Financiën

De benodigde financiën voor het traject zijn opgenomen in de begroting 2020 en 2021.

Communicatie

Het communicatietraject loopt via de projectorganisatie. Eind november wordt de eerste nieuwsbrief uitgebracht waarmee de raden en staten worden geïnformeerd over de onderzoeken. Voor de volgende fasen in het onderzoek wordt een communicatieplan opgesteld.

Openbaarheid

De nota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Ingrid Geveke

Datum 21 oktober 2020

Bijlage 1. Governance

In de samenwerking met het Rijk zijn er twee momenten waarop de minister beslissingen neemt. In november is dat het BO-MIRT en in juni het BO-Leefomgeving. In de tussenliggende tijd neemt de bestuurlijke stuurgroep Verstedelijkingstrategie/MIRT Onderzoek Regio Zwolle de beslissingen. De stuurgroep bestaat uit:

Zwolle	Ed Anker	I&W	Bas Hoogeboom
	William Dogger	BZK	Vincent van der Werff
Provincie	Bert Boerman	Waterschap DOD	Hans Wijnen
	Monique van Haaf	Rijkswaterstaat	Jos van Hees
Regio	Martijn Dadema (voorzitter)		

Stakeholders vanuit Regio Zwolle worden betrokken via de Bestuurlijk Maatschappelijke Adviesgroep (BMAG).